

Romantik och ödestro i migrationsdebatten

Svenska Dagbladet den 30 december 2021

Kuyūthā är den kosmiska tjur som i medeltida islamisk kosmografi sägs bära ängeln som axlar jorden på sin rygg. I den kreationistiska myten står tjuren på en gigantisk kosmisk fisk, Bahamut, som ligger djupt nedanför och bär upp strukturen som håller upp jorden. Medan Kuyūthā bär ängeln och världen på sina axlar, är det Bahamut som utgör en slags grund för alla att stå på, och vars rörelser sägs orsaka jordbävningar.

Myten om ängeln som står på en allvetande tjur, och vars stabilitet beror på en kosmisk fiskes rörelser, utgör en analogi för att förstå hur västvärlden har närmat sig frågan om påtvingad befolkningsförflyttning.

2021 blev ytterligare ett år med stora flyttlass från fattiga länder mot "bättre platser". Enligt UNHCR befinner sig 82 miljoner människor på flykt världen över. Trots covidrestriktioner tilltog förflyttningen. Det är svårt att till fullo förstå omfattningen: i dag är 1 människa av 95 tvångsfördriven.

UNHCR uppskattar att trenden fortsätter, eftersom tvångsförflyttningarnas orsaker blir allt allvarigare. Hit hör de lokala konsekvenserna av klimatförändringarna, som torka och översvämningar, samt förmodan om fortsatt krig och konflikt på olika håll.

När tvångsförflyttningar diskuteras av internationella organisationer och stater framträder en deterministisk, närmast romantisk, syn som i allt väsentligt kan förstås som en kreationistisk myt. Här ser vissa de mer lyckligt lottade i väst som ängeln som ska ta på sig all världens olycka. Ängeln står på robusta stater, byggda och långsamt framväxande under århundraden. Uppfattningen är att dessa vet allt, samt kan påverka och bära allt: den allsmäktige tjuren.

Hur är det då med den kosmiska fisken, utan vilken tjuren saknar fotfäste? Att både migranterna och mottagarländernas medborgare hade fått det bättre om den påtvingade migrationen aldrig varit nödvändig, och hur det blir outhärdligt för ängeln och tjuren att axla ansvaret på sikt om fisken inte slutar röra sig, är frågor vi skyr.

Den förhärskande synen i migrationsdebatten är deterministisk eftersom den tycks förutsätta att den som migrerar var förutbestämd att förflyttas, och ignorerar att de flesta migranter skulle ha stannat där de var om de hade haft rimliga förutsättningar att göra det. Synen är dessutom romantisk eftersom den är byggd kring en saga om välintegrerade migranter som lever lyckliga i mottagarländerna på obestämd tid.

Myten ignorerar också att en betydande del av dem skulle föredra att flytta tillbaka om de hade möjlighet. Många av dessa människor kommer att längta efter sitt hem resten av livet, och aldrig få känna sig som en del av sitt nya samhälle.

Det är en förbisedd men djupt betydelsefull aspekt när vi talar om påtvingad migration. Här misslyckas stater och multinationella organisationer genom att inte ta tillräcklig hänsyn till att

tvångsmigranterns ambition ofta är att återvända hem. De lägger därmed inte tillräcklig kraft på det som kunde ha förhindrat den påtvingade migrationen från första början. Det saknas medvetenhet om den kosmiska fiskens faror.

Özge Öner